Geneve 25.5.2020

Talousvaliokunta tiistai 26.05.2020 klo 12:15 / U 11/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Prof. Petteri Taalas
Pääsihteeri, Maailman Ilmatieteen Järjestö
Geneve

Kiitos pyynnöstänne kommentoida asiaa U 11/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki).

Ihmiskunnan pitkän aikavälin **keskeisimmät haaseet ovat ilmastonmuutoksen ja väestönkasvun hillitseminen.** Epäonnistuminen ilmastonmuutoksen pysäyttämisessä tuottaa jopa satoja vuosia kestävän kielteisen vaikutuksen ihmiskunnan hyvinvointiin ja maailmantalouteen. **Ongelman mittaluokka on huomattava verrattuna koronan lyhytaikaiseen terveys- ja talousvaikutukseen.** Ilmastonmuutos voidaan pysäyttää vähemmän dramaattisin vaikutuksin talouteen ja ihmisten arkielämään. Parhaimmillaan kyse on uudesta taloudellisesta mahdollisuudesta, kuten sata vuotta sitten siirtyminen hevosvaunuista autoihin.

Suomen kannalta on tärkeää nähdä **ilmastonmuutoksen torjunta osana laajempaa kokonaisuutta, mihin kuuluvat myös talous, työllisyys, alueellinen kehitys ja yhteiskunnan muutostarpeet.** Suomi, kuten EU laajemminkin ostaa fossiilienergiaa rajojensa ulkopuolelta. Näiden varojen käyttö hyvinvoinnin lisäämiseen on mielekästä. **Suomen kannalta on tärkeää pyrkiä hakemaan niche-alueita,** missä voidaan saavuttaa kanainvälistä menestystä kotimaisen liiketoiminnan lisäksi. Hyviä esimerkkejä tästä ovat Nesteen uusiutuvat polttoaineet tai säälaitteiden maailmanmarkkinajohtaja Vaisala Oyj. Kiina on kehittynyt johtavaksi aurinkoteknologian viejäksi, ja Etelä-Korean visiona on olla maailman johtava vetyteknologiaa hyödyntävien alusten valmistaja.

Julkisen sektorin rahoitus voi toimia katalyyttinä ilmasto-ongelman ratkaisussa, mutta **avainkysymys on ohjata yksityisiä investointeja ja kuluttajien ostovoimaa** ilmastomyönteisiin kohteisiin. Yksityisiä investointeja voidaan vauhdittaa luomalla stabiilit pitkän aikavälin näkymät esimerkiksi energia-alalle. Osa **koronan elvytysinvestoinneista** kannattaa allokoida ilmastomyönteisen liiketoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen.

Kuluttajien toimitaa ohjaavat erityisesti hinta, verotus, terveyshyödyt, mutta myös kasvavassa määrin halu tehdä ilmastomyönteisiä ratkaisuja. **Tuotteiden hiilijalanjäljen tiedostaminen** on eräs tapa luoda kansainvälistä painetta fossiilienergialla tuotettuja yrityksiä kohtaan. Ideaalimaailmassa harkittaisiin **siirtymistä työn verottamisesta hiilipäästöjen verottamiseen**.

Eräs EU:n keino edistää hiilivapaaseen maailmaan siirtymistä on sen **ulkopolitiikka**. EU:n on hyvä pitää **hiilitullit** agendallaan, jotta fossiilienergiaan tukeutuvia maita voidaan painostaa ilmastonmuutoksen torjuntaan. Parhaillaan on epätietoisuutta Kiinan ja Intian halusta edistää Pariisin sopimuksen toimeenpanoa. Samoin EU maailman suurimpana **kehitysavun antajana** kykenee parhaimmillaan ohjaamaan useiden maiden siirtymää fossiilivapaaseen suuntaan. Viimeisten kymmenen vuoden aikana päästöt ovat kasvaneet voimakkaimmin ei-OECD-maissa (Kiina, Intia ja Venäjä pois lukien). Samoin EU:n olisi hyvä edistää **väestönkasvun hillintää**.

EU:lla on myös merkittävä rooli **tieteen rahoittajana**. EU:n rahoitusinstrumentit ovat edistäneet jäsenmaiden yhteistyötä, minkä seurauksena Euroopasta on tullut useilla aloilla maailman johtava

osaaja Yhdysvaltojen sijaan. Näin on tapahtunut muun muassa ilmastotutkimuksen alalla. On tärkeää, että UK:n tutkimusorganisaatiot voivat toimia Brexitin jälkeenkin EU:n T & K -ohjelmissa.

Suomen hiilinielukysymystä on järkevää tarkastella kansainvälisestä näkökulmasta. On hyvä kysyä, johtaisiko Suomen metsävarojen käytön vähentäminen maailman metsäteollisuuden tuotteiden kysyntää, vai siirtyisikö tuotantoa metsävarojaan huonommin hoitaviin maihin, jolloin ilmastovaikutus voisi olla jopa negatiivinen. **Maailman hiilinielun suurin kysymys on trooppisten ei-uusiutuvien metsien hävittäminen, toinen ovat suuria CO2-päästöjä tuottaneet metsäpalot** (esim. Kanada, Venäjä, Australia ja Ruotsi). Euroopassa suurin metsityksen potentiaali on entisissä kommunistimaissa; globaalisti riittävän sademäärän ja soveltuvan maaperän omaavat alueet, kuten Uruguay.

Suomen kansainvälinen erityispiirre on lisäksi **metsäsektorin merkitys kansantaloudelle ja alueellisesti**. On tärkeää kyetä tuomaan Suomen näkökulma Euroopan tason neuvotteluissa esiin pyrittäessä 2050 mennessä hiilineutraaliuteen. Euroopan mittakaavassa on hyvä pohtia, missä mahdollisia hillinieluja voidaan kasvattaa kustannustehokkaimmin ja pienin vaurioin maiden taloudelle. Toinen erityispiirteemme ovat harva asutus pitkine etäisyyksineen, mitä varten tarvitaan toimenpiteitä kohtuuhintaisen vähäpäästöisen liikenteen varmistamiseksi.

Parhain terveisin,

Petteri Taalas